

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 113/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, zastúpenej TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, v mene ktorej koná JUDr. Tomáš Kušník, advokát a konateľ, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MCdo/4/2014 z 12. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 MCdo/4/2014 z 12. novembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka je právnickou osobou patriacou do medzinárodne pôsobiacej inkasnej skupiny. Na základe návrhu sťažovateľky Okresný súd Humenné (ďalej len „okresný súd“) vydal platobný rozkaz sp. zn. 17 Ro/213/2012 z 31. decembra 2012, ktorým zaviazal [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporkyňa“), aby do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu zaplatila sťažovateľke sumu 3 449,05 € s príslušenstvom, trovy konania v sume 206,50 € a trovy právneho zastúpenia v sume 333,04 € alebo aby v tej istej lehote podala odpor. Odporkyňa odpor nepodala, avšak 18. septembra 2012 bolo okresnému súdu doručené podanie občianskeho združenia – [REDAKOVANÉ] (ďalej len „vedľajší účastník“), ktorým oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporkyne, a následne 15. októbra 2012 podalo odpor proti platobnému rozkazu. Okresný súd uznesením č. k. 17 Ro/213/2012-68 z 30. januára 2013 (vydaným vyšším súdnym úradníkom, pozn.) odpor vedľajšieho účastníka proti platobnému rozkazu odmietol. Po podaní odvolania vedľajším účastníkom okresný súd uznesením č. k. 17 Ro/213/2012-88 z 15. mája 2013 (vydaným sudcom, pozn.) tomuto vyhovel a svoje predchádzajúce uznesenie zrušil. Proti uvedenému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 4 Co/181/2013-108 z 8. novembra 2013 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Keďže s takýmto rozhodnutím odvolacieho súdu sa sťažovateľka nevedela stotožniť, podala podnet, na základe ktorého generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) 14. mája 2014 podal mimoriadne dovolanie.

Najvyšší súd napadnutým uznesením mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné odmietol, čo odôvodnil tým, že „*V danom prípade prebehlo štandardné dvojestupňové konanie, v ktorom mal navrhovateľ možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sám náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Navrhovateľ nepodal dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2013 sp. zn. 4 Co 181/2013. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na pasivitu samotného navrhovateľa pri včasnej ochrane jeho práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného navrhovateľom.*“.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že najvyšší súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, pretože ústavne nekonformným výkladom ustanovení § 243e a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) odmietol mimoriadne dovolanie, hoci ona v konaní, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vyčerpala „*všetky zákonom dovolené riadne, ako aj mimoriadne opravné prostriedky, ktoré mala k dispozícii, a ktoré mohla účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov*“.

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 MCdo/4/2014 z 12. novembra 2015 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 MCdo/4/2014 z 12. novembra 2015, ktorým odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, pretože sťažovateľka proti uzneseniu odvolacieho súdu nepodala dovolanie, a teda na ochranu svojich práv nevyužila dostupný mimoriadny opravný prostriedok. S takýmto rozhodnutím najvyššieho súdu sťažovateľka nesúhlasí a tvrdí, že všetky dostupné opravné prostriedky vyčerpala.

V súvislosti s predstretou námietkou ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľky na to, že už v konaní o súlade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku týkajúcich sa mimoriadneho dovolania s ústavou uznesením sp. zn. PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000 vyslovil svoj názor, podľa ktorého mimoriadne dovolanie môžeme považovať za ďalší mimoriadny opravný prostriedok. Je to však napriek tomu dovolanie, ktoré je mimoriadne výlučne z dôvodu, že na jeho podanie je procesne legitimovaný iba generálny prokurátor, a je zásadne obmedzené len na prípady, v ktorých nemožno podať dovolanie účastníkom konania. Inak, tak ako to potvrdzuje aj zákon, pre mimoriadne dovolanie a mimoriadne dovolacie konanie platí tá istá procesná úprava, ako to je pri dovolaní podanom účastníkom konania (§ 242 až § 243c OSP, kde sa síce ustanovuje primerané použitie ustanovení o dovolaní, ale v podstate ide o ich priame použitie).

Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Tento účel mimoriadneho dovolania je v súlade s účelom občianskeho súdneho konania vyjadreného v § 1 OSP. Súčasne tento účel sleduje ochranu účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu, konania, ktoré trpí základnými procesnými pochybeniami a postupmi súdov znamenajúcimi až porušenie práva na súdnu ochranu.

Tento záver podľa názoru ústavného súdu potvrdzujú dôvody mimoriadneho dovolania ustanovené § 243f OSP (PL. ÚS 57/99).

Ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je však prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov [s výnimkou dovolania – § 243f ods. 2 písm. c) OSP] alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii, tak ako to je vo veciach správneho súdnictva, kde nie je prípustné (až na výnimku) ani odvolanie, alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy. Z tohto zákonného predpokladu vyplýva významné obmedzenie prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktoré zabezpečuje jeho výnimočnosť v súlade s teoretickou podstatou mimoriadneho opravného prostriedku (PL. ÚS 57/99).

Judikatúra ústavného súdu zastáva stabilne názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

Prax ukázala, že judikatúra ústavného súdu zaoberajúca sa problematikou prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora sa premietla aj do rozhodovania najvyššieho súdu o ne/splnení všeobecných procesných podmienok na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom.

Ako jeden z mnohých príkladov možno uviesť uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 19/2008 z 27. januára 2009, z ktorého vyplýva: „*Podľa názoru dovolacieho súdu ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu zásadne vyžaduje intervenciu (mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora) vtedy, ak sám účastník využil všetky právom predpokladané prostriedky na zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon, no nebol úspešný. Požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu ako podmienka konania o mimoriadnom dovolaní nie je daná vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania v konaní predchádzajúcom podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku opomenul hájiť svoje práva, najmä nepodaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov, resp. ich oneskoreným podaním, hoci ich mohol účinne využiť. Splnenie uvedenej požiadavky ako jedného zo základných predpokladov prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Ak jeden z účastníkov občianskeho súdneho konania nevyužije svoje právo na účinné podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu, hoci mu v tom nebránili dôležité, resp. záväzné dôvody (čím realizuje svoje procesné dispozičné právo zdržať sa, resp. nevyužiť možnosť podať riadny či mimoriadny opravný prostriedok), právna istota druhého účastníka, spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie, nemôže byť narušená inštitútom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora.“*

Najvyšší súd však vyslovil aj to, že súd konajúci o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora musí v každej veci posúdiť, či zákonom ustanovené podmienky na jeho podanie boli splnené. Pritom je aj viazaný dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. M-Sždo V 3/00 z 1. mája 2001), resp. že opomenutie využitia mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) účastníkom konania nemožno nahradiť mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora, ktorý má iný účel a podmienky (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 2/2011 z 1. januára 2013).

Ústavný súd konštatuje, že v napadnutom uznesení najvyšší súd správne poukázal aj na skutočnosť, že ústavný súd ešte 18. marca 2015 pod sp. zn. PLz. 3/2015 prijal stanovisko, ktorého právna veta znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd pri posudzovaní ne/splnenia podmienok prípustnosti mimoriadneho dovolania postupoval nielen v súlade s judikatúrou ústavného súdu, ale aj s vlastnou judikatúrou. Napokon, v súvislosti s touto problematikou občianskoprávne kolégium a obchodnoprávne kolégium najvyššieho súdu 20. októbra 2015 pod č. 94 prijalo stanovisko, podľa ktorého: „*Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.*“

Obe citované stanoviská reflektujú relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý v rámci svojej rozhodovacej praxe viackrát konštatoval porušenie čl. 6 dohovoru, najmä porušenie princípu právnej istoty a v dôsledku toho aj práva na spravodlivý súdny proces (napr. vo veci *Brumarescu* proti Rumunsku z roku 1999, *Ryabykh* proti Rusku z roku 2003, *Sutyazhnik* proti Rusku, rozsudok z roku 2009, *Roseltrans* proti Rusku či *Kutepov a Anikeyenko* proti Rusku z roku 2005, *Tripon* proti Rumunsku z roku 2008, *Cornif* proti Rumunsku z roku 2007, *Abdullayev* proti Rusku z roku 2010). Vo vzťahu k Slovenskej republike ESLP predpoklady prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne zdôraznil vo veciach *DRAFT-OVA*, a. s.,

proti Slovenskej republike, PSMA, s. r. o., proti Slovenskej republike a COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike z roku 2015.

Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku podstatné pre posúdenie danej veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o odmietnutí mimoriadneho opravného prostriedku náležite a presvedčivo odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 OSP, čím zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka pred ním domáhala, preto jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sa najvyšší súd odchýlil od predstáv a očakávaní sťažovateľky, ešte neznamená, že došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne napr. II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08), ale ani práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami, porušenie ktorých sťažovateľka namietala, predloženú sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K rovnakým záverom dospel ústavný súd aj pri rozhodovaní o obsahovo identických sťažnostiach sťažovateľky, ktoré boli uznesením sp. zn. I. ÚS 117/2016 zo 17. februára 2016 spojené na spoločné konanie a zároveň odmietnuté z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2016